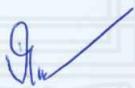

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน
ชื่อและนามสกุล นางเฉลิมพร ลำน้อย
แขนงวิชา ส่งเสริมการเกษตร
สาขาวิชา เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน
2. รองศาสตราจารย์ ดร. สินีนุช ครูฑาเมือง แสนเสริม

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม 2558

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมจิต โยชะคง)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สินีนุช ครูฑาเมือง แสนเสริม)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(ศาสตราจารย์ ดร. สิริวรรณ ศรีพหล)

Bin

ชื่อวิทยานิพนธ์ การผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

ผู้วิจัย นางเฉลิมพร ลำน้อย รหัสนักศึกษา 2569002062

ปริญญา เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน (2) รองศาสตราจารย์ ดร. สนิษุข กระจุกเมือง แสนเสริม
ปีการศึกษา 2557

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร 2) ความรู้และแหล่งความรู้เกี่ยวกับการผลิตลำไยคุณภาพ 3) สภาพการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกร 4) การขอรับการผลิตรายคุณภาพตามแนวการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของลำไย 5) ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการผลิตลำไยคุณภาพ และ 6) ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการผลิตลำไยคุณภาพ

ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรผู้ปลูกลำไยที่ผ่านการขึ้นทะเบียนเกษตรกรในอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน จำนวน 1,805 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 327 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย จัดเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปอธิบายลักษณะข้อมูล โดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า 1) เกษตรกรที่ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 55.31 ปี จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา พื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 26.04 ไร่ จำนวนแรงงานด้านการเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 2.98 ราย ได้ของครัวเรือนจากภาคการเกษตรเฉลี่ย 149,000 บาท อาชีพหลักคือการทำไร่ และอาชีพรองคือการทำสวนลำไย เกษตรกรทั้งหมดเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร โดยส่วนใหญ่เป็นลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร 2) เกษตรกรมีความรู้ในการผลิตลำไยคุณภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเกษตรกรได้รับความรู้จากช่องทางที่ได้รับส่งเสริมความรู้ในการผลิตลำไยคุณภาพจากสื่อต่างๆ ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย 3) เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกลำไยในสภาพพื้นที่ชายเขา ลักษณะดินที่ปลูกลำไยเป็นดินลูกรัง เกษตรกรทั้งหมดปลูกลำไยพันธุ์อีดอ อายุของลำไยเฉลี่ย 11.41 ปี เกษตรกรทั้งหมดอาศัยน้ำฝนเป็นแหล่งน้ำในการปลูกลำไย มีการตัดแต่งกิ่งลำไยแต่ไม่เคยตัดแต่งช่อดอก การใส่ปุ๋ยคอกและปุ๋ยเคมีทางดิน เกษตรกรทั้งหมดผลิตลำไยในฤดู ขายลำไยให้พ่อค้าคนกลาง ลำไยที่ขายได้มีเกรด AA เฉลี่ย 852.30 กิโลกรัม เกรด A เฉลี่ย 1,808.75 กิโลกรัม และเกรด B เฉลี่ย 1,374.30 กิโลกรัม เกษตรกรมีรายได้จากการขายลำไยเฉลี่ย 27,660.50 บาท ต่อปี 4) การขอรับการผลิตรายคุณภาพในเชิงความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก การขอรับการผลิตรายคุณภาพในเชิงการปฏิบัติเกษตรกรส่วนใหญ่ยอมรับและนำไปปฏิบัติ 5) เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อเทคโนโลยีการผลิตลำไยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 6) เกษตรกรมีปัญหามิปัญหาในภาพรวมระดับปานกลาง โดยมีปัญหาปริมาณน้ำไม่เพียงพอมากที่สุด ข้อเสนอแนะคือ ภาครัฐควรเข้ามาช่วยเหลือเรื่องการควบคุมราคาปัจจัยการผลิตให้มีราคาลดลง การจัดตั้งกลุ่มและมีคณะกรรมการจัดซื้อในระดับตำบล และต้องการให้เจ้าหน้าที่เข้ามาส่งเสริมการผลิตและการตลาด

คำสำคัญ การผลิตลำไยคุณภาพ จังหวัดน่าน

Thesis title: Quality Longan Production by Farmers in Tha Wang Pha District of Nan Province

Researcher: Miss Chalernporn Lumnoi; **ID:** 2569002062;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural Extension and Development);

Thesis advisors: (1) Bumpen Keowan, Associate Professor;

(2) Dr. Sineenuch Khrutmuang Sanserm, Associate Professor; **Academic year:** 2014

Abstract

The purposes of this research were to study 1) basic individual and socio-economic status of farmers, 2) knowledge and sources of knowledge in quality longan production, 3) situations of quality longan production by farmers, 4) adoption of quality longan production adhering to Good Agricultural Practice, 5) opinions of farmers towards quality longan production, and 6) problems and suggestions of farmers for quality longan production.

The population in this study comprised a number of 1,805 registered longan farmers in Tha Wang Pha District, Nan Province and a number of 327 samples were identified by simple random sampling. Data collection was done by structural interviewed questionnaire. Data were analyzed by computerized program and described by frequency, percentage, mean, minimum value, maximum value, and standard deviation.

Findings were as follows: 1) most of interviewed farmers were male with an average age of 55.31 years. They were educated at primary level. The average farming area was 26.04 rai (1 rai = 1,600 square meters). The average household farm labor was 2.98 persons. The average income from farming was 149,000 baht. The main occupation was crop production while the subordinate occupation was longan plantation. All of the farmers were members of agricultural institute. Mostly, they were customers of the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives. 2) By overall, farmers' knowledge in quality longan production was at medium level whereas the knowledge in longan production extension received from other media was rated at low level. 3) Most farmers grew longan on the foothills. The soil was laterite. All of the farmers had grown *Edor* variety. The average age of longan plants was 11.41 years. All of the farmers depended greatly on seasonal rainfalls which was the water source for growing longan. Pruning was done, but they had never done flower thinning. Chemical fertilizer and manure were used. Longan production was in-season and sold to middlemen. The average production of Grade AA was 852.30 kg; the average production of Grade A was 1,808.75 kg; and the average production of Grade B was 1,374.30 kg. The average income from selling longan production was 27,660.50 baht per year. 4) For overall, they adopted the quality longan production in terms of opinions at high level. As for an adoption of practice, it was found that most of them had adopted and practiced. 5) The overall opinion towards quality longan production technology was at high level. 6) The overall problem was at medium level due to insufficient water which was significantly rated at the highest level. They suggestions that the public sector should provide to help for price control over production factors to lower price, forming up a group and appointing a purchase committee at sub-district level. Hence, they would like the government agency to promote the production as well as marketing.

Keywords: Quality longan production, Nan Province

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณา การดูแลเอาใจใส่ และการให้ความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ บำเพ็ญ เขียวหวาน อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร.สินีนุช ครูทเมือง แสนเสริม อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม และ รองศาสตราจารย์ ดร.สมจิต โยระคง ประธานกรรมการในการสอบปกป้องวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ เสนอแนะแนวคิดในการทำวิทยานิพนธ์ตลอดจนติดตามการทำวิทยานิพนธ์อย่างใกล้ชิด จนทำให้ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอขอบคุณไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณนางอนงค์ ตันติระการวัฒนา เกษตรอำเภอท่าวังผา เจ้าหน้าที่ สำนักงานเกษตรอำเภอท่าวังผา กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เกษตรหมู่บ้าน ตลอดจนเกษตรกรผู้ปลูกลำไย ในพื้นที่อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการจัดเก็บข้อมูล ขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณ นายทอน ลำน้อย นางบัวคำ ลำน้อย นายวิทธิ อุดมสารี และบรรดาญาติพี่น้องทุกท่าน ผู้ซึ่งเป็นพลังสำคัญยิ่งที่คอยให้ความช่วยเหลือ คอยห่วงใยและเป็นที่กำลังใจด้วยดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยมีความมุ่งมั่น ตั้งใจ มานะและอดทน จนส่งผลให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

คุณค่าอันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่ บิดา มารดา ผู้ซึ่งส่งเสริม สนับสนุนลูกตลอดมา ตลอดทั้งครู อาจารย์ ผู้มีพระคุณที่ได้อบรม สั่งสอน ให้ความรู้อันเป็นรากฐานการศึกษา ที่มีคุณค่ายิ่งให้แก่ผู้วิจัย

เฉลิมพร ลำน้อย

สิงหาคม 2558

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
สมมติฐานการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
แนวคิดเกี่ยวกับความรู้	6
แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น	9
การปลูกและการดูแลลำไย	10
การผลิตลำไยตามระบบการจัดการคุณภาพ GAP ลำไย	16
การผลิตลำไยในอำเภอท่าวังผาและในจังหวัดน่าน	30
การผลิตลำไยในจังหวัดน่าน	32
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	34
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	39
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	39
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	40
การเก็บรวบรวมข้อมูล	42
การวิเคราะห์ข้อมูล	43

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	47
ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม	47
ตอนที่ 2 ข้อมูลสภาพการผลิต	54
ตอนที่ 3 ความรู้และแหล่งความรู้การผลิตลำไยคุณภาพ	65
ตอนที่ 4 การยอมรับการผลิตลำไยคุณภาพตามแนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) ลำไย	70
ตอนที่ 5 ความคิดเห็นต่อการผลิตลำไยคุณภาพ	77
ตอนที่ 6 ปัญหาและข้อเสนอแนะ	80
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	87
สรุปการวิจัย	87
อภิปรายผล	92
ข้อเสนอแนะ	99
บรรณานุกรม	102
ภาคผนวก	106
แบบสัมภาษณ์	106
ประวัติผู้วิจัย	120

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 เพศ อายุ ระดับการศึกษา	48
ตารางที่ 4.2 ขนาดพื้นที่ทำการเกษตร และการถือครองที่ดิน.....	49
ตารางที่ 4.3 จำนวนแรงงานด้านการเกษตร.....	50
ตารางที่ 4.4 รายได้ของครัวเรือน อาชีพหลัก อาชีพรอง.....	51
ตารางที่ 4.5 การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกรและการเข้าร่วมประชุม ฝึกอบรม สัมมนาฯ.....	53
ตารางที่ 4.6 สภาพพื้นที่ปลูกลำไย ลักษณะดินที่ปลูกลำไย ระยะปลูก พันธุ์ลำไยที่ปลูก รวมพื้นที่ ปลูกลำไย แหล่งพันธุ์ลำไย กิ่งพันธุ์ที่ใช้ปลูก.....	54
ตารางที่ 4.7 อายุของลำไยเฉลี่ย แหล่งน้ำที่ใช้ในการปลูกลำไย วิธีการให้น้ำ การตัดแต่งกิ่ง การตัดแต่งช่อดอก การใส่ปุ๋ยคอก	57
ตารางที่ 4.8 การใส่ปุ๋ยเคมีทางดิน สูตรปุ๋ยเคมีทางดิน การฉีดปุ๋ยเคมีทางใบ สูตรปุ๋ยเคมีที่ฉีด ทางใบ การฉีดฮอร์โมน	58
ตารางที่ 4.9 การกำจัดวัชพืช การระบาดของศัตรูพืช การระบาดของโรคลำไย การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคพืช ลักษณะการผลิตลำไย ช่วงที่มีการใช้สารเร่งการออกดอก และลักษณะ การขายลำไย	60
ตารางที่ 4.10 เกรดของลำไยที่ขายได้ และรวมรายได้จากการขาย.....	63
ตารางที่ 4.11 ระดับความรู้ของเกษตรกรในการผลิตลำไยคุณภาพ.....	66
ตารางที่ 4.12 แหล่งความรู้และช่องทางการได้รับการส่งเสริมความรู้ในการผลิตลำไยคุณภาพ ..	68
ตารางที่ 4.13 การยอมรับการผลิตลำไยคุณภาพในเชิงความคิดเห็น	71
ตารางที่ 4.14 การยอมรับการผลิตลำไยคุณภาพในเชิงปฏิบัติ	74
ตารางที่ 4.15 จำนวนข้อการยอมรับการผลิตลำไยคุณภาพในเชิงปฏิบัติ	76
ตารางที่ 4.16 ความคิดเห็นต่อการผลิตลำไยคุณภาพ	78
ตารางที่ 4.17 ปัญหาในการผลิตลำไยคุณภาพ.....	80
ตารางที่ 4.18 ข้อเสนอแนะในการผลิตลำไยคุณภาพ.....	84

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	3
ภาพที่ 2.1 แผนภาพข้อมูลพื้นที่การผลิตลำไยอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ปี 2557.....	30
ภาพที่ 2.2 แผนภาพข้อมูลประมาณการผลผลิตลำไยอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ปี 2557.....	31
ภาพที่ 2.3 แผนภาพข้อมูลพื้นที่การผลิตลำไยจังหวัดน่าน ปี 2557.....	32
ภาพที่ 2.4 แผนภาพข้อมูลประมาณการผลผลิตลำไยจังหวัดน่าน ปี 2557.....	33

